

Sygn. akt: III U 868/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 03 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Beata Bielska
Protokolant:	sekretarz sądowy Ewelina Asztemborska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 03 września 2013 r. w O.

sprawy z odwołania L. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania L. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 26.03.2013r. znak (...)

z dnia 16.05.2013r. znak (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 26 marca 2013r. i przyznaje L. M. (1) prawo do emerytury od 16 marca 2013r.,
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,
3. umarza postępowanie w sprawie w przedmiocie odwołania od decyzji z 16 maja 2013r.

Sygn. akt III U 868/13

UZASADNIENIE

L. M. (1) w sprawie IIIU 868/13 wniósł odwołanie od decyzji O/ZUS w P. z dnia 26.03.2013r. a w sprawie IIIU 998/13 od decyzji ZUS z dnia 16.05.2013r., którymi to decyzjami ZUS odmówił mu prawa do emerytury wskazując, że na dzień 01.01.1999r. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. W obu postępowaniach odwołujący ostatecznie domagał się zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia: w Nadleśnictwie P. od 01.02.1975r. do 14.04.1975r., w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozyturze w P. od 02.08.1977r. do 30.04.1980r. oraz w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym od 02.05.1980r. do 31.12.1998r.

W odpowiedzi na każde z odwołań organ rentowy wniosł o ich oddalenie.

W sprawie IIIU 868/13 podniósł, że odwołujący na dzień 01.01.1999r. udowodnił łącznie 24 lata, 4 miesiące i 3 dni okresów składkowych i nieskładkowych, nie udokumentował zatem wymaganych 25 lat pracy. Do stażu pracy nie uwzględniono okresu pracy od 02.07.1977r. do 01.08.1977r. w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozytura w P. oraz w gospodarstwie rolnym rodziców od 17.03.1969r. do 01.11.1972r. i od 07.08.1973r. do 31.01.1975r.

Ponadto na dzień 01.01.1999r. odwołujący nie udokumentował żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach, gdyż nie uwzględniono okresów zatrudnienia: od 02.11.1972r. do 06.08.1973r. w Zakładach (...) S.A., od 01.02.1975r. do 14.04.1975r. w Nadleśnictwie P., od 02.08.1977r. do 30.04.1980r. w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozytura w P. i od 02.05.1980r. do 31.12.1998r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym.

Biorąc powyższe pod uwagę zdaniem ZUS decyzją z dnia 26.03.2013r. prawidłowo odmówił L. M. (1) prawa do wcześniejszej emerytury.

W sprawie IIIU 998/13 organ rentowy podniósł, iż ponowną decyzją z dnia 16.05.2013r. odmówił odwołującemu prawa do wcześniejszej emerytury. W decyzji tej, w związku z przedłożonymi nowymi dokumentami uznał, że odwołujący w okresie od 07.08.1973r. do 31.01.1975r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców i uwzględnił ten okres w ilości 7 miesięcy i 27 dni, tj. w ilości niezbędnej do uzyskania 25 lat pracy. Ponieważ na okoliczność pracy w szczególnych warunkach odwołujący nie przedstawił dodatkowych dokumentów, nadal nie zostały uwzględnione do pracy w szczególnych warunkach okresy pracy wymienione w decyzji z dnia 26.03.2013r..

Sąd na podstawie art. 219 kpc zarządził połączenie spraw III U 868/13 i III U 998/13 do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt III U 868/13.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 04.03.2013r. w Oddziale ZUS w P. Inspektoracie w P. odwołujący L. M. (1) (ur. (...)) złożył wniosek o ustalenie uprawnień do wcześniejszej emerytury, na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W toku postępowania ZUS uznał za udowodniony na dzień 01.01.1999r. okres pracy wynoszący 24 lata, 4 miesiące i 3 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Do ogólnego stażu pracy nie uwzględniono okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozytura w P. od 02.07.1977r. do 01.08.1977r., gdyż w świadectwie pracy jako datę początku zatrudnienia wpisano datę 02.08.1977r., natomiast w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 i świadectwie pracy w szczególnych warunkach podano datę 02.07.1977r. Ponadto w stażu nie uwzględniono okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców odwołującego od 17.03.1969r. do 01.11.1972r. i od 07.08.1973r. do 31.01.1975r. wskazując, iż brak jest dokumentu potwierdzającego, że rodzice odwołującego posiadali w tym czasie gospodarstwo rolne i o jakiej powierzchni oraz brak jest informacji, czy odwołujący był zameldowany w tym okresie u rodziców.

Organ rentowy uznał też, że na dzień 01.01.1999r. L. M. (1) nie udokumentował żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności do pracy w szczególnych warunkach nie zaliczono okresów pracy: od 02.11.1972r. do 06.08.1973r. w Zakładach (...) S.A., od 01.02.1975r. do 14.04.1975r. w Nadleśnictwie P., od 02.05.1980r. do 31.12.1998r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym i od 02.08.1977r. do 30.04.1980r. w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozytura w P..

Biorąc powyższe pod uwagę ZUS zaskarżoną decyzją z dnia 26.03.2013r. odmówił odwołującemu prawa do wcześniejszej emerytury.

Do odwołania od tej decyzji L. M. (1) dołączył zaświadczenie potwierdzające posiadanie przez jego rodziców gospodarstwa rolnego oraz potwierdzenie zameldowania u rodziców w okresie pracy w gospodarstwie rolnym.

Po analizie tych dokumentów ZUS uznał, że odwołujący pracował w gospodarstwie rolnym rodziców od 07.08.1973r. do 31.01.1975r. i uwzględnił ten okres w stażu pracy w ilości niezbędnej do uzyskania 25 lat pracy, tj., w ilości 7 miesięcy i 27 dni. Mimo tego ZUS drugą z zaskarżonych decyzji z dnia 16.05.2013r. ponownie odmówił L. M. (1) prawa do wcześniejszej emerytury uznając, iż nadal nie wykazał 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu odwołanie od decyzji z dnia 26.03.2013r. jest zasadne.

Ponieważ odwołujący urodził się w 1953r., może uzyskać prawo do emerytury jedynie w oparciu o art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z art. 184 w/w ustawy w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura, jeżeli ubezpieczony spełnił łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa,
- w dniu wejścia w życie przepisów ustawy emerytalnej, tj. 01.01.1999r., udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 dla mężczyzn, w tym: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywany stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, wynoszący co najmniej 15 lat.

L. M. (1) przed Sądem popierał odwołania od obu decyzji, odmawiających mu prawa do emerytury.

Wobec faktu, iż decyzją z dnia 16.05.2013r. organ rentowy uwzględnił już okres pracy w gospodarstwie rolnym, Sąd nie prowadził postępowania dowodowego w tym zakresie, odwołujący spełniał bowiem warunek posiadania 25-letniego ogólnego stażu pracy.

Wprawdzie do ogólnego stażu pracy nie uwzględniono okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozytura w P. od 02.07.1977r. do 01.08.1977r., gdyż w świadectwie pracy i Rp-7 wskazano inne daty początkowe zatrudnienia odwołującego, lecz L. M. (1) oświadczył, iż nie domaga się zliczenia tego okresu, gdyż pracę w tym zakładzie rozpoczął w dniu 02.08.1977r.

Odwołujący przed Sądem domagał się zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia: w Nadleśnictwie P. od 01.02.1975r. do 14.04.1975r., w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozyturze w P. od 02.08.1977r. do 30.04.1980r. oraz w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym od 02.05.1980r. do 31.12.1998r.

Zdaniem Sądu we wszystkich spornych okresach L. M. (2) pracował w szczególnych warunkach.

Organ rentowy odmówił zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Nadleśnictwie P. od 01.02.1975r. do 14.04.1975r. błędnie wskazując, iż brak jest świadectwa pracę w szczególnych warunkach. Na okoliczność tego zatrudnienia odwołujący złożył bowiem do ZUS świadectwo pracy, wystawione w dniu 08.06.2000r., w którym wskazano, że w okresie od 01.02.1975r. do 14.04.1975r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako kierowca ciągnika (k. 7 a.e.).

W toku postępowania Sąd uzyskał z Nadleśnictwa w P. kserokopię akt osobowych L. M. (1). Ze znajdującego się w tych aktach podania o pracę z dnia 29.01.1975r. wynika, że odwołujący wnosił o zatrudnienie na stanowisku kierowcy ciągnika i ukończył kurs ciągnikowy (k. 24 a.s.). Także w kserokopii książki ewidencji pracowników (k. 26a.s.) wskazano, iż odwołujący jest kierowcą ciągnika.

Przesłuchany w charakterze strony L. M. (1) zeznał, że w Nadleśnictwie P. pracował jako kierowca ciągnika. Woził drzewo z lasu, które sam ładował ręcznie na ciągnik, woził do O. do Zakładów (...) i tam rozładowywał (k. 34 a.s.).

Zeznania odwołującego pokrywają się z danymi z uzyskanej dokumentacji pracowniczej, co pozwala na przyjęcie, że L. M. (1) rzeczywiście pracował jako kierowca ciągnika.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd uznał, że odwołujący w okresie zatrudnienia w Nadleśnictwie P. od 01.02.1975r. do 14.04.1975r. pracował jako kierowca ciągnika.

Prace na stanowisku kierowców ciągników zostały wymienione w wykazie A, dział VIII, poz. 3 stanowiącym załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jako prace w szczególnych warunkach. Także z treści wykazu A, Działu VIII poz. 3 pkt 1 załącznika nr 1 do Zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31.03.1988r. w sprawie stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynika, że prace kierowców ciągników kołowych są pracami w szczególnych warunkach w rozumieniu tego Zarządzenia.

Czynności odwołującego polegające na ładowaniu drzewa i jego wywożeniu są czynnościami przy zrywce i wywóźce drewna z lasu, są natomiast pracami zaliczonymi do prac w szczególnych warunkach w Wykazie A Dział VI poz. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego ... oraz w Wykazie A Dział VI poz. 2 pkt 4 (ładowacz zatrudniony przy za i wyładunku drewna) zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31.03.1988r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

L. M. (1) domagał się także zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozyturze w P. (późniejsza nazwa Przedsiębiorstwo (...) w P.) w okresie od 02.08.1977r. do 30.04.1980r.

Na okoliczność zatrudnienia u w/w pracodawcy odwołujący złożył do akt emerytalnych świadectwa pracy, z których wynika, że rozpoczął pracę w tym zakładzie od 02.08.1977r. i pracował jako maszynista w okresach: od 02.08.1977r. do 31.12.1979r. (świadectwo z dnia 29.12.1979r. k. 9a.e.) i następnie od 01.01.1980r. do 30.04.1980r. (świadectwo z dnia 29.04.1980r. k. 10 a.e.). Za okres od 02.07.1977r. do 30.04.1980r. odwołujący złożył również świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawione w dniu 10.05.2000r. przez Przedsiębiorstwo (...) w P., w którym wskazano, że odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace maszynisty (k. 11 a.e.).

ZUS zakwestionował w/w świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wskazując, że nie wynika z niego, jaki był charakter wykonywanej przez odwołującego pracy według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia z dnia 07.02.1983r., a ponadto wykazane stanowisko pracy - maszynista nie odpowiada stanowisku wykazanemu w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Mając powyższe na uwadze Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe w celu ustalenia rodzaju czynności wykonywanych przez odwołującego.

L. M. (1) przesłuchiwany na okoliczność zatrudnienia w okresie od 02.08.1977r. do 30.04.1980r. zeznał, że przez cały czas pracował na koparce, początkowo był pomocnikiem operatora koparki i przyuczał się do pracy na koparce, obsługując ją a następnie pracował na niej samodzielnie. Dodał, że na koparce kołowej była zamocowana odmularka, dojeżdżał koparką na miejsce pracy na rowach i odmulał rowy, a jego stanowisko pracy określano jako maszynista koparki. Zeznał również, że prawo jazdy na ciągnik ma od 1974r. a na koparkę od 1977r.

W ocenie Sądu w toku postępowania sądowego L. M. (1) udowodnił, że w spornym okresie od 02.08.1977r. do 31.12.1979r., tj. 2 lata 5 miesięcy w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozyturze w P. oraz w okresie od 01.01.1980r. do 30.04.1980r., tj. 4 miesiące w Przedsiębiorstwie (...) w P. wykonywał pracę maszynisty koparki.

Prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych (w tym przypadku rowów) zostały wymienione w wykazie A, dziale X, poz. 1 stanowiącym załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jako prace w szczególnych

warunkach. Także z treści wykazu a Działu X poz. 1 pkt 13 zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31.03.1988r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.Urz.MRiRW.1988.2.4) wynika, że prace maszynisty maszyny do konserwacji urządzeń wodno-melioracyjnych są pracami w szczególnych warunkach.

Ponieważ w świadectwie pracy w szczególnych warunkach z k. 11 a.e. pracodawca wskazał, iż odwołujący wykonywał pracę wymienioną w wykazie A, dział V, poz. 3 wskazać (maszynisty koparki) należy, że zgodnie z wykazem A, dział V, poz. 3 stanowiącym załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jako prace w szczególnych warunkach zostały wymienione także prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, tj. m.in. koparek.

L. M. (1) domagał się także zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. od 02.05.1980r. do 31.12.1998r. Organ rentowy nie uznał tego okresu, gdyż odwołujący nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a w ogólnym świadectwie pracy zakład pracy nie powołał się na Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. i zarządzenie resortowe.

W toku postępowania nie udało się uzyskać akt osobowych odwołującego z tego zakładu. Wskazać jednak trzeba, że w aktach emerytalnych znajduje się świadectwo pracy, wystawione przez (...) Przedsiębiorstwo Budowlane w dniu 11.07.2000r. z którego wynika, że w okresie od 02.05.1980r. do 11.07.2000r. odwołujący w pełnym wymiarze wykonywał prace operatora koparki, a w pkt 8 świadectwa wskazano, iż była to praca w szczególnych warunkach (k. 12 a.e.).

Przesłuchiwany na okoliczność zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) zeznał, że pracował na stanowisku operatora koparki. Do jego obowiązków należała obsługa koparki. Pracował na budowach prowadzonych przez zakład: kopał rowy pod kanalizację i pod fundamenty (k. 35 a.s.).

Zdaniem Sądu w/w zeznania w całości zasługują na wiarę, gdyż są one spójne, logiczne, a ponadto potwierdzone i uzupełnione przez dokumentację zawartą w aktach emerytalnych odwołującego. Ponieważ zakład pracy odwołującego, jak wskazuje jego nazwa, zajmował się pracami budowlanymi, logiczne jest, że prace związane z przygotowaniem terenu – w omawianej sprawie były to prace związane z kanalizacją i fundamentami - odbywały się za pomocą m.in. koparki.

Pracę L. M. (1) w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w okresach: od dnia 02.05.1980 r. do 31.12.1998r., tj. 18 lat i 8 miesięcy należy więc zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach.

Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych zostały wymienione jako praca w szczególnych warunkach w wykazie A, dziale V, poz. 3 stanowiącym załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jako prace w szczególnych warunkach.

Po uwzględnieniu w/w okresów pracy w szczególnych warunkach odwołujący spełnia warunek posiadania 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, gdyż wynosi on łącznie 21 lat 7 miesięcy i 14 dni. Odwołujący spełnia także pozostałe przesłanki konieczne do uzyskania prawa do emerytury według przepisów art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Osiągnął bowiem wiek 60 lat, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, legitymuje się ponad 25 -letnim ogólnym stażem pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję ZUS z dnia 26 marca 2013r. i przyznał L. M. (1) prawo do emerytury od 16.03.2013r. tj. od daty ukończenia przez niego 60 lat (art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Wobec uwzględnienia odwołania od decyzji z 26.03.2013r. należało umorzyć postępowanie w przedmiocie odwołania od drugiej z zaskarżonych decyzji, z dnia 16.05.2013r. Jego prowadzenie było już bowiem bezprzedmiotowe a wydanie wyroku merytorycznego było zbędne. O umorzeniu orzeczono w oparciu o art. 355kpc.

W pkt 2 wyroku Sąd stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Przepis art. 118 ust. 1a stanowi zaś, że w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

W niniejszej sprawie ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było ustalenie 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. L. M. (2) tylko za niektóre okresy złożył do ZUS świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Dopiero postępowanie sądowe i dodatkowe dane uzyskane z akt osobowych odwołującego pozwoliły na ustalenie, iż faktycznie wykonywał czynności kierowcy ciągnika i maszynisty koparki oraz na ustalenie okresów wykonywania tych czynności. W tej sytuacji ZUS nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie okresu pracy w szczególnych warunkach w toku postępowania przed tym organem.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.